

Az 1697-es debreceni énekeskönyv nótajelzései

A XVI–XVII. századi gyülekezeti énekeskönyveinkben előforduló énekek dallamainak némelyike ismeretlen, némelyike pedig csak XVIII. századi lejegyzésben maradt ránk. Csomasz Tóth Kálmán nagy műve

H. Hubert Gabriella irodalomtörténész az Evangélikus Országos Könyvtár munkatársa

szerint „a leíratlan vagy késői leírású dallamok hitelességének és hovatarozásának kibogozásában a legnagyobb segítséget a nótajelzések nyújtják.”¹ A következőkben olyan forrásra szeretném felhívni az egyházzene kutatóinak figyelmét, amely itt-ott talán megvilágítja a XVI. századi gyülekezeti énekkincs továbbhagyományozódásának útját.

A XVII. században a protestáns énekeskönyvek sok XVI. századi énekhez már egyáltalán nem adnak nótajelzést, vagy megelégszenek a jól ismert nótajelzés megismétlésével. Az egyik lehetséges magyarázat az, hogy a gyülekezetek ekkorra már jól megtanulták, hogy melyik szöveghez melyik dallam tartozik. Érdekes módon töri meg ezt a szokást az 1697-i debreceni énekeskönyv,² amelyet e vonatkozásban eddig nem vettünk figyelembe. Az énekeskönyv névtelen szerkesztője és kiadója már a címlapon³ jelzi, hogy milyen nagy fontosságot tulajdonít a dallamoknak: „A’ / Sz. DAVID PROPHE- / TANAK ékes Rythmusu / SOLTARI-/VAL, / Es a’ SOLTAROKBÓL / szerzetett / DITSIRETEKKEK, / Istenes ENEKEKKEL, / és HYMNUSOKKAL / tellyes Könyv. / Ezek után vadnak egy-né-/hány áhitatos IMADSAGOK, / Melly most újjobban sok hibas Ver- / seknek jó rendben való vétetések- / kel, és az Enekekhez illő Nótáknak / eleikben való tételekkel meg-jobbitta- / tott és ki-bosátta- / tott. / DEBRECZENBEN, / VINTZE GYÖRGY által. / M.DC.XCVII.”

A cím a hibás verseknek a kijavítását és az „illő” nótajelzések feltüntetését ígéri.⁴ Önként adódik az a feltételezés, hogy a debreceni református lelkészek között keressük az énekeskönyv megjobbítóját. Talán Veresegyházi Tamás felügyelte ezt a kiadást.⁵ Veresegyházit ugyanis foglalkoztatta az énekeskönyv megreformálásának gondolata, bár túlzásnak tűnhet az a híradás, mely szerint „több mint 400 botrányos, szarvashibát fedezett fel és mutatott ki”⁶ az éppen használatos énekeskönyvben. A hibák jegyzéke nem maradt fenn, viszont Zoványi György hivatkozott rá 1729-es körlevelében. Zoványi kísérletet tett az énekeskönyv felülvizsgálatára. A revízió melletti egyik érv-

¹ Csomasz Tóth Kálmán: *A XVI. század magyar dallamai*. Régi Magyar Dallamok Tára I. Bp. 1958. 32. A továbbiakban: RMDT I.

² Szabó Károly: *Régi Magyar Könyvtár. Az 1531–1711. megjelent magyar nyomtatványok könyvészeti kézikönyve*. Bp. 1897. 1499. sz. A továbbiakban: RMK I, 1499.

³ A XVI–XVII. századi protestáns énekeskönyvek készülő kiadástörténetében külön fejezetben elemzem a címeket. Az 1697-es gyűjteményen kívül, amennyiben a Szenci Molnár-féle zsolnárikiadásokat külön kiadás-történetbe helyezjük, egyetlen protestáns énekeskönyv címe sem foglalkozik az énekek nótájával.

⁴ Az 1700-as debreceni énekeskönyv (RMK I, 1553) címében már csak a „sok hibás Verseknak jó rendbe való” tételét ígéri, szokás szerint átvéve az előző kiadás címlapját. Mint látni fogjuk, a nótajelzések nem is mindig követik az 1697-es gyűjteményt.

⁵ 1686–1716 között debreceni lelkész, majd superintendens volt.

⁶ Idézi: Révész Imre, id.: *A magyarországi ref. egyház közönséges énekeskönyvéről* [...]. Debrecen 1866. 9.

ként Veresegyházi hiba-jegyzéke szerepelt.⁷ Zoványi körleveléből többek között megtudjuk, hogy ő az énekeskönyv *hymnus*-részét, valamint a második rész XVI. századi gyülekezeti énekeinek nagyobb részét is elhagyta volna.⁸ Zoványi terve a XVIII. században nem valósult meg. Elképzelhető, hogy Veresegyházi ennek a revíziós folyamatnak akaratlanul lett az egyik elindítója. Lehetséges, hogy ő csak az énekeskönyv javítását, nem pedig a teljes felülvizsgálatát szorgalmazta. Az 1697-es énekeskönyv mindenestre gondosan elkészített, nyomdadárszakkal tagolt kiadvány. Viszonylag kevés a nyomdhiba benne, több szövegjavítás is kimutatható.⁹ Ha Veresegyházi volt az 1697-es emendátor, erre mutatna az 1697-es debreceni énekeskönyv címe is: „sok hibás verseknek jó rendben való vétetésekkel és az énekekhez illő nótáknak eleikben való tételekkel megjobbított...” Egyelőre mindez csupán feltételezés. Még az sem bizonyos, hogy a szerkesztőt újító-rendező szándék vezette: lehet, hogy voltaképpen már hosszabb ideje élő énekes-gyakorlatot rögzített kiadványában. Mindkét esetben értékesek a XVI. századi énekekhez adott nótajelzései.

*

E nótajelzések egy részét már a XVI. és a XVII. századi korábbi forrásokból ismerjük.

Vannak aztán olyan nótajelzések, amelyek az 1697-es gyűjtemény megjelenése előtt csak katolikus énekeskönyvekben fordultak elő. Ilyen a *Könyörgünk neked, Istennek szent Fia* kezdetű ének (RMDT I, 219. sz.) nótajelzése, az *Ébredjél fel, világ, bűneidből*, mely először a Kájoni-féle énekeskönyvben fordul elő.¹⁰

Külön csoportba sorolhatjuk azokat a XVI. századi énekeket, amelyekről eddig úgy tudtuk, hogy sohasem szerepelnek nótajelzéseként. Ilyen a *Szent Ésaías így ír* kezdetű (RMDT I, 90. sz.), amely a debreceni szerkesztményben a *Felséges Isten, neked jelentjük* nótajelzése.

Az 1697-es gyűjteményben számos nótajelzés először jelenik meg. Ezek az új nótajelzések néhány esetben eddig ismeretlen szöveg-dallam kapcsolatot jeleznek. Pl. a *Hálát adunk teneked, örök Isten* kezdetű éneknek (RMDT I, 752) eddig semmilyen dallam-kapcsolatát nem tartottuk számon. Énekeskönyvünk tanúsága szerint a vers a *Megbántunk, Isten, szüntelen tégedet* kezdetű énekhez kapcsolódó dallamokhoz (RMDT I, 123–124, 187. sz.) tartozik.

Feltűnő a 11-es szótagszámú zoltároknál, hogy nótajelzésüként gyakran a *Saulnak a Dávidhoz jó szerelme* kezdetű zoltár szerepel.¹¹ E nótajelzésként feltüntetett éneknek a kottáját mind az 1744-es kolozsvári, mind az 1778-as debreceni hangjegyes énekeskönyv közli (RMDT I, 231. sz.). Csomasz Tóth Kálmán saját dallammal rendelkező énekként tartotta számon, mivel a „ref. énekeskönyvekben első megjelenésétől a dallam közléséig nincs nótajelzése” (RMDT I, 698.). Az 1697-es gyűjteményben azonban nótajelzést kap a *Saulnak*

⁷ Csáji Pál: „Énekeskönyv-revízió kísérlet 1729-ben”, *Egyháztörténet Új folyam I(IV)* (1958) 170, 172.

⁸ A tervezet értékelését ld. Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Bp. 1950. 161 skk.

⁹ A XVI. századi énekek mellett szereplő negyven ének nagy részét már a XVII. század eleje óta használták. Az új énekek teológiailag sem kifogásolhatóak, így Révész Imre megállapítása nem vonatkozhat az 1697-es gyűjteményre (i. m., 9.): „Felvettek temérdek sok oly énekeket, melyeknek tartalma üres haszontalanság s néha éppen felekezettünk elveivel ellenkező volt.”

¹⁰ RMK I, 1188., 544.

¹¹ Az 1744-es kolozsvári kottás énekeskönyv ezen esetekben gyakran a *Drága dolog az Úristent dicsérni* kezdetű zoltárt adja.

a Dávidhoz jó szerelme kezdetű zsoldár: Számkivetésre Dávid megyen vala (RMDT I, 95. sz.). Az ének ezáltal az eddig ismertén kívül más dallamhoz is kapcsolódik.

A legtöbb új nótajelzés a Csomasz Tóth Kálmán által feltárt adatokat erősíti meg.¹² Az ismert dallam vagy dallamcsalád köré szerveződő szövegek közötti kapcsolatot, hálót az 1697-es nótajelzéseinek a segítségével tovább árnyalhatjuk.¹³ Pl. a *Sok nyomorúság mi életünkben* nótajelzése a *Háborúsága Dávid királynak* kezdetű ének, mely nótajelzés új összefüggésben is megerősíti a szöveg kapcsolatát az RMDT I, 196. sz. alatt megadott dallamhoz.

A kiadvány új nótajelzéseit sok esetben a XVIII. századból – legkorábban 40 évvel későbből – tartottuk számon.¹⁴ Az 1697-es mű tehát egy jóval korábbi szokásrend emléke, s ekként tovább erősíti a kései feljegyzésű dallamok hitelességét is.

*

Az 1697-i debreceni énekeskönyv nótajelzéseit eddig, mint mondtam, soha nem vettük figyelembe. Az állításnak ellentmondani látszik, hogy a régi magyar versek repertóriumában¹⁵ fel van tüntetve a debreceni kiadványban szereplő nótajelzések túlnyomó többsége, jóllehet a repertóriumot készítő munkaközösség csakugyan nem foglalkozott e debreceni forrással. Mi magyarzza mégis a nótajelzések jelenlétét? A repertórium készítésekor igyekeztünk regisztrálni az RMDT I-ben nem szereplő, XVI–XVII. századi (s elvértve: XVIII. századi) ama kézírásos nótajelzés-bejegyzéseket is, amelyek segítenek nyomon követni egy-egy gyülekezet énekes gyakorlatát. Így például Újfalvi Imre híres, 1602-es debreceni énekeskönyvének egyetlen példányát is átvizsgáltuk, s a repertóriumban rögzítettük a forrás kézírásos alternatív nótajelzéseit. Nos: az a személy, aki az Újfalvi-féle énekeskönyvbe beleírta ezeket, sokszor hasonló nótajelzéseket adott meg, mint az 1697-es debreceni szerkesztő.¹⁶ Tehát ő is ugyanannak a gyülekezeti hagyománynak és szokásrendnek volt a letéteményese.

Ki volt ő? Az előszó végén található üres helyre¹⁷ írt tulajdonosi bejegyzésből kiderül, hogy a kézíratos nótajelzéseket egy bizonyos Helmecci Albert hagyta ránk: „Sum ex libris Stephani Miklos / de Mogyoros, quem librum / Albertus Helmecci in usum D[omi]norum / Cantorum conglutinavit, ex rupturis / aedificavit, notis ac melodiis auxit / Anno 1720 Die 20 Februarij.”

*

¹² Pl. A *Jer, dicsérjük az Istennek Fiát* (RMDT I, 46. sz.) dallama a XVIII. századi kottás énekeskönyvekben fennmaradt. A debreceni 1774-es énekeskönyv dallama megegyezik a többiekével, de a hozzárendelt szöveg a *Légy irgalmas, Úristen, minékünk* kezdetű ének. Az 1697-es gyűjtemény a fenti vers nótajelzéseként szintén a *Légy irgalmas*-t adja, ugyanakkor ez utóbbinak nótajelzése pedig a *Jer, dicsérjük...*, akárcsak az 1602-es énekeskönyvben. Így válik teljessé a szöveg-dallam kapcsolat. A *Légy irgalmas...*, dallammal együtt már az 1560-as Huszár Gál-féle gyűjteményben megjelent: „új dallam, RMDT I. 43–47. számúak köréhez kapcsolódik.” Ld. Csomasz Tóth Kálmán: „Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége”, *Magyar Zene* XX (1981) 200.

¹³ Többször az eddig ismert szöveg-nótajelzés kapcsolat egyszerűen megfordul vagy kétirányúvá válik.

¹⁴ Pl. a *Mely igen jó legyen az egyenesség* nótajelzése a debreceni énekeskönyvekben 1736-tól 1806-ig *Adjunk hálát az Úrnak* (RMDT I, 134. sz.), de már az 1697-esben is ez a nótajelzés szerepel.

¹⁵ Iván Horváth – Gabriella H. Hubert – Zsuzsa Font – János Herner – Etelka Szőnyi – István Vadai – György Gál: *Répertoire de la poésie hongroise ancienne*. Hajlékonylemez + I–II. Paris 1992. A továbbiakban: RPHA. (A számítógépes adatbázist a munkatársak évente felújítják.)

¹⁶ A kötetben néhány XVII. századi kéztől származó nótajelzés-bejegyzés is van. Néhány nótajelzés a mikrofilmen nem olvasható.

¹⁷ ()(v. Megköszönöm Rozsondai Marianne szívességét, aki kutatóútján, Gyulafehérvárott megszerezte számomra az adott levél másolatát.

Az itt következő adattárban azokat a XVI. századi gyülekezeti énekeket soroljuk fel,¹⁸ amelyek új nótajelzéseket kaptak¹⁹ az 1697-es debreceni gyűjteményben. E nótajelzések továbbélését módszeresen nem kísérjük végig; csupán néhány kiragadott, jellemző megjelenési adatot tüntetünk fel.²⁰ Első helyen az ének 1697-i debreceni megjelenésének énekeskönyvbeli lapszáma, kezdősora és RPHA-száma szerepel, majd nj. megjelöléssel új nótajelzése, végül, esetleg, a nótajelzés továbbélését bemutató egy-két adat. Amennyiben a nótajelzésül megadott ének szintén XVI. századi vers, annak is megadjuk RPHA-számát.

4 – Szent Dávid próféta háborúságában (1310) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1736; D 1778.

11 – Mely hatalmas a mi Urunk, az Isten (877) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1778.

16 – Emlékezzél meg, Úristen, a mi nagy gyarlóságunkról (365) – nj. A 132. zsoltár nótájára [=Emlékezzél meg, Úristen, Dávidról; Szenci Molnár Albert ford.] – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1736; D 1778.

18 – Szabadíts meg, és tarts meg, Uram, Isten (1295) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1778.

19 – Sokan vannak most olyatén emberek (1283) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1778.

25 – Mikor Dávid vala keserűségben (932) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1778.

35 – Mindenkoron áldom az én Uramat (983) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1778.

37 – Mikoron Dávid Saul előtt futna (945) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – D 1778.

39 – Sok nyilvánvaló bizonyosságokkal szent Dávid próféta (1263) – nj. Háborúsága Dávid királynak egykoron nagy vala (470) – Ké 1720.

40 – Megnyomorult szegény keresztyén ember (869) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1778.

43 – Nagy bánatban Dávid mikoron vala (1024) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720.

46 – Fohászzkodom hozzád, Uram, Istenem (421) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – D 1778.

58 – Dávid Doeg gonoszságát hogy látá (239) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1736; D 1778.

63 – Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – nj. Számkivetésre Dávid megyen vala (1298) – D 1700; K 1700; Ké 1720.

65 – Meghallgassad az én imádságomat (863) – nj. Azon nótára [=Számkivetésre Dávid megyen vala (1298)].

73 – Sok inségünkben hozzád kiáltunk, felséges Úristen (1257) – nj. Szent vagy örökké, Atya Úristen, a magas mennyekben (1321) – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1736; K 1744; D 1778.

73 – Az Úristent magasztalom (154) – nj. Örvendezzen már e világ (1166).

75 – Felséges Isten, neked jelentjük, mi nagy nyavalyánkat (415) – nj. Szent Isaiás így ír Krisztusnak szent születéséről (1313) – Ké 1720.

¹⁸ Az énekeskönyv 1., *hymnus*-része és a 3., halotti-rész is több új nótajelzést tartalmaz.

¹⁹ Néhány új nótajelzés korábban, katolikus gyűjteményben már megjelent.

²⁰ D 1700 = Debrecen, 1700 (RMK I, 1553); K 1700 = Kolozsvár, 1700 (RMK I, 1559/A); Ké 1720 = Újfalvi Imre 1602-es énekeskönyvének (RMNY 886) 1720-as kéziratos nótajelzései; D 1736 = Az Isten' anyaszentegyházabeli közönséges isteni-tiszteletre rendeltett énekes könyv [...], Debrecen, 1736; K 1744 = Közönséges isteni-tiszteletre rendeltett lelki énekek [...], Kolozsvár, 1744, kottával; D 1778 = Isten' közönséges tiszteletre rendeltett énekes könyv [...], Debrecen, 1778, kottával. Ha a két kottás énekeskönyv az adott éneknél dallamot ad, s ez a dallam nem közvetlenül kapcsolódik az 1697-es gyűjtemény nótajelzéséhez, nem tüntetjük fel a további előfordulások között. Ugyancsak nem jelezzük azokat az előfordulásokat, amelyekben a nótajelzés csak áttételesen kapcsolódik az 1697-es nótajelzéséhez, dallam-kapcsolatához.

- 77 – Az Úristen áll minden bírának gyülekezetekben (150) – nj. Háborúsága Dávid királynak egykoron nagy vala (470) – Ké 1720 [más, XVII. századi kéz].
- 80 – Aki veti segedelmét az Istennek hatalmába (74) – nj. Örvendezzen már e világ (1166).
- 81 – Mely igen jó az Úristent dicsérni (878) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1778.
- 82 – Mikor szent Dávid a fő népeknek gonoszságát látá (941) – nj. Háborúsága Dávid királynak egykoron nagy vala (470) – D 1700; K 1700; D 1736.
- 85 – Jer, örvendezzünk az Úristennek (657) – nj. Gyakorta való buzgó könyörgést (17. sz., Mitlotai Nyilas István) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
- 90 – Boldog a férfiú, ki féli az Istent (195) – nj. Irgalmazz, Úristen, immáron énekem (590) – D 1778.
- 91 – Keresztyének, kik e Földön lakoztok (729) – nj. Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209) – Ké 1720; D 1778.
- 92 – Nagy öröme adaték én lelkemnek (1038) – nj. Azon nótára [=Saulnak a Dávidhoz jó szerelme (1209)] – Ké 1720; D 1778.
- 94 – Sok nyomorúság mi életünkben, hogy megkeseríté (1264) – nj. Háborúsága Dávid királynak egykoron nagy vala (470) – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1736.
- 99 – Mindenek meghallják és jól megtanulják (968) – nj. Gyarló emberekkel feddődik az Isten (445) – D 1778.
- 101 – Mely igen jó legyen az egyenesség (879) – nj. Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli (61) – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1736; K 1744; D 1778.
- 102 – Úrnak szolgál, no, dicsérjétek mindnyájan az Urat (1447) – nj. Szent vagy örökké, Atya Úristen, a magas mennyekben (1321) – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1736; K 1744; D 1778.
- 102 – Ti, keresztyének, dicsérjétek Istent (1378) – nj. Vedd el, Úristen, rólunk haragodat (1469) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
- 111 – Drága dolog az Úristent dicsérni (291) – nj. Jézus Krisztus, mi kegyelmes hadnagyunk (668) – D 1700; K 1700; Ké 1720.
- 113 – Mikoron a szent Dávid megismeré (943) – nj. Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli (61) – Ké 1720; D 1736; K 1744; D 1778.
- 126 – Mindnyájan örüljünk, hív keresztyének (990) – nj. Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli (61) – D 1736; K 1744; D 1778.
- 132 – Jer, mindnyájan örüljünk (656) – nj. Krisztus Jézus születék (799) – K 1744; D 1778.²¹
- 145 – Hálát mi adjunk az Atya Istennek (487) – nj. Vedd el, Úristen, rólunk haragodat (1469)
- 152 – A mi Urunk, Jézus Krisztus mint szenvedé (26) – nj. A gonosztevőnek dolgán [36. zsol-tár, Szenci Molnár Albert ford.] – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
- 155 – Csodálatos nagy bölcsesség (235) – nj. A Pünkösdeknek jeles napján [csak eddig!] – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
- 160 – Krisztust megfeszíték kegyetlen zsidó népek (817) – nj. Krisztus feltámadá, mi bűnünket elmosa, szent vére (791) – K 1744; D 1778.
- 163 – Krisztus feltámadá, mi bűnünket elmosa, szent vére (791) – nj. Krisztust megfeszíték kegyetlen zsidó népek (817) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
- 164 – Emlékezzünk e napot Urunknak haláláról (372) – nj. Krisztus feltámadá, ki értünk meghalt vala, [mindennek utat nyita (788)] – K 1744; D 1778.
- 167 – Krisztus feltámadá, mi bűnünket elmosá, és kiket (790) – nj. Krisztus feltámadá, ki értünk meghalt vala, [mi bűnünkért kint valla (786)] – K 1744; D 1778.
- 169 – Krisztus mennybe felmene, nekünk helyet szerzeni, ül Atyjának (808) – nj. Krisztus feltámadá, ki ér[tünk meghalt vala – csak eddig!] – K 1744.
- 170 – Krisztus mennyekbe felmene, nekünk helyet szerzenie, Atyjával (806) – nj. A Pünkösdeknek jeles napján Szentlélek Isten küldeté (37) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
- 173 – Pünkösöd napja betelven (1184) – nj. Krisztus feltámadá, ki értünk meghalt vala, [mindennek (788)] – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744.
- 175 – A Szentléleknek kegyelme apostoloknak szívüket betölté (44) – nj. Azon nótára [= Pünkösödnap a Szentlélek Úristen (1185)] – D 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
- 177 – Szentháromság és csak egy Istenség, kit emberi elme (1326) – nj. Jer, dicsérjük az Istennek Fiát (639) – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1736; K 1744; D 1778.
- 184 – Jer, mi kérjünk Szentleket, ... Te igaz (654) – nj. Hallgass meg minket, nagy Úristen (503) – D 1700; K 1700; K 1744.

²¹ Valószínűleg hibás nótajelzés, mivel a 133. lapon lévő *Krisztus Jézus születék* „Azon nótára”-jelzést ad, vagyis önmagára utal. A *Jer, mindnyájannak* saját dallama van, ld. a többi kapcsolatát: RMDT I, 129. sz.

- 184 – Jer, mi kérjünk Szentleket, ... Ó, igaz (2050) – nj. Azon nótára [=ld. az előzőt] – D 1700; K 1700.
 184 – Adj, Úristen, Szentleket (60) – nj. Azon nótára [= ld. az előzőt] – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
 185 – Szükség megtudnunk üdvösségnek dolgát (1348) – nj. Mi kegyes Atyánk, bölcsességnek Ura (912) – D 1700; K 1700; Ké 1720.
 189 – Aki akar üdvözülni (65) – nj. Istenünkhöz fohászkodván (618) – D 1700; K 1700.
 190 – Mi Atyánk, ki vagy mennyekben, te fiaid szükségünkben (906) – nj. Mennybéli felséges Isten, kinek dicsősége ott fenn [17. sz.] – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1736; K 1744; D 1778 [a nótajelzésül megadott ének nincs bennük!].
 194 – Jer, dicsérjük az Istennek Fiát (639) – nj. Légy irgalmas, Úristen, minékünk (834)
 200 – Minden embernek illik ezt megtudni (957) – nj. Boldog az olyan ember az Istenben (203) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
 201 – Tanulj meg, te, az úton elmenni (1356) – nj. Jer, dicsérjük az Istennek Fiát (639) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
 204 – Keserves szívvel Magyarországon mondhatjuk magunkról (739) – nj. Szent vagy öröké, Atya Úristen, a magas mennyekben (1321) – D 1700; K 1700; D 1736; D 1778.
 210 – Szükség keresztyéneknek tudakozni (1345) – nj. Megbántunk, Isten, szüntelen tégedet (859) – D 1700; K 1700.
 212 – Hallgasd meg mostan, felséges Isten (497) – nj. Kérlek és intlek mostan tégedet (735) – D 1700; K 1700; Ké 1720; D 1736; K 1744; D 1778.
 213 – Emlékezzél meg, mennybéli Isten (363) – nj. Azon nótára [=Kérlek és intlek mostan tégedet (735)] – D 1700; K 1700; D 1736; D 1778.
 217 – Atya Úristen, mennybéli teremőnk (110) – nj. Vedd el, Úristen, rólunk haragodat (1469) – D 1700; K 1700.
 219 – Könyörgünk neked, Istennek szent Fia (771) – nj. Ébredjél fel, világ, bűneidből (308) – D 1700; K 1700; D 1736; D 1778.
 223 – Hálaadásunkban rólad emlékezünk (478) – nj. Semmit ne bánkódjál, Krisztus szent serege (1219) – D 1700; K 1700; D 1736; D 1778.
 228 – Mostan, Úristen, hozzád kiáltunk (1019) – nj. Szent vagy örökké, Atya Úristen, a magas mennyekben (1321) – K 1744; D 1778.
 232 – A mi mesterünk minket arra int (25) – nj. Szent vagy örökké, Atya Úristen, a magas mennyekben (1321) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
 232 – Ó, mely igen rövid volt, lám, e világ (1121) – nj. Tekints reám, Istenem, nyavalyámban (1366) – D 1700; K 1700; D 1736; D 1778.
 234 – Gyarló emberekkel fedődik az Isten (445) – nj. Mindenek meghallják és jól megtanulják (968) – D 1736; D 1778.
 240 – Követi vala népnek soksága Krisztusnak csodáit (781) – nj. Téged, Úristen, mi, keresztyének, dicsérünk és áldunk (1364) – D 1700; K 1700; Ké 1720 [más, 17. századi kéz]; D 1736; K 1744; D 1778.
 241 – Istenünkhöz fohászkodván (618) – nj. Atya Isten, tarts meg minket (104).
 248 – Atya Isten, tarts meg minket (104) – nj. Istenünkhöz fohászkodván (618).
 248 – Ó, mint keseregnek most a keresztyének (1127) – nj. Valaki Krisztusnak vacsoráját veszed (1459) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
 249 – Mennynek és Földnek nemes teremője, és mindeneknek (896) – nj. Vedd el, Úristen, rólunk haragodat (1469) – D 1700; K 1700.²²
 249 – Felséges Isten, mennynek, Földnek Ura és embereknek (411) – nj. Azon nótára [= Vedd el, Úristen, rólunk haragodat (1469)] – D 1700; K 1700.
 250 – Mi kegyes Atyánk, bölcsességnek ura (912) – nj. Azon nótára [= ld. az előzőket] – K 1744, D 1778.
 253 – Hálát adunk teneked, örök Isten (484) – nj. Megbántunk, Isten, szüntelen tégedet (859)
 253 – Ébredjél fel, világ, bűneidből (308) – nj. Könyörgünk neked, Istennek szent Fia (771) – D 1700; K 1700; D 1736; D 1778.
 255 – Áldott az Úristen örökké mennyekben (83) – nj. Semmit ne bánkódjál, Krisztus szent serege (1219) – D 1700; D 1736; D 1778.
 256 – Megbántunk, Isten, szüntelen tégedet (859) – nj. Hálát adunk teneked, örök Isten (484)
 257 – Téged, Úristen, mi, keresztyének, dicsérünk és áldunk (1364) – nj. Követi vala népnek soksága Krisztusnak csodáit (781) – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.
 262 – Krisztus, ki vagy nap és világ, mennyországgra út, igazság (802) – nj. Azon nótára [= Krisztus, ki vagy nap és világ, minket sötétségben ne hagyj (804)] – D 1700; K 1700; D 1736; K 1744; D 1778.

²² Az 1629–1635 között keletkezett Lugossy-kódexben is előfordul már ez a nótajelzés.